

Receptskrivningsregler

Helena Calles, Apotek Hjärtat, Solna

Inledning

Detta kapitel bygger på Läkemedelsverkets föreskrifter **LVFS 2009:13**. Till dessa föreskrifter finns också en vägledning utgiven av Läkemedelsverket, www.lakemedelsverket.se. Sjuksköterskornas förskrivningsrätt finns beskriven i Socialstyrelsens föreskrifter **SOSFS 2001:16**.

Definitioner

Recept

Recept är en förskrivning av läkemedel eller teknisk sprit, som utfärdats av behörig förskrivare, till enskild person eller djurägare för behandling av djur.

Behörig förskrivare

Behörig att förskriva läkemedel är den som har rätt att utöva läkar- eller veterinäryrket i Sverige. Barnmorskor, som uppfyller särskilda krav uppställda av Socialstyrelsen, tandläkare och tandhygienister har behörighet att utfärda recept på de läkemedel som Läkemedelsverket har bestämt. Sjuksköterskor som uppfyller särskilda krav uppställda av Socialstyrelsen får förskriva de läkemedel som Socialstyrelsen har bestämt.

Veterinärer får endast förskriva läkemedel för behandling av djur. Övriga förskrivarkategorier får endast förskriva läkemedel för behandling av människa.

Läkemedel

Läkemedel definieras i läkemedelslagen (**SFS 1992:859**) som "... varje substans eller kombination av substanser

1. som tillhandahålls med uppgift om att den har egenskaper för att förebygga eller behandla sjukdom hos människor eller djur, *eller*
2. som kan användas på eller tillföras människor eller djur i syfte att återställa, korrigera eller modifiera fysiologiska funktioner genom farmakologisk, immunologisk eller metabolisk verkan eller för att ställa diagnos."

Läkemedel måste vara godkända för att få säljas i Sverige.

Växtbaserade läkemedel, naturläkemedel och vissa utvärtes läkemedel

Växtbaserade läkemedel, naturläkemedel och vissa utvärtes läkemedel (VUM) ska enligt läkemedelslagen vara godkända av Läkemedelsverket för att få säljas. Se vidare kapitlet Växtbaserade läkemedel och naturläkemedel, s **1221**.

Traditionella växtbaserade läkemedel

Traditionella växtbaserade läkemedel måste genomgå ett förenklat registreringsförfarande hos Läkemedelsverket för att få säljas i Sverige. Se vidare kapitlet Växtbaserade läkemedel och naturläkemedel, s **1221**.

Homeopatika

Homeopatiska läkemedel ska registreras hos Läkemedelsverket för att få säljas. Se

Sökord

Innehåll

vidare kapitlet Växtbaserade läkemedel och naturläkemedel, avsnittet Homeopatiska läkemedel, s 1230.

Antroposofiska medel

För information om antroposofiska medel se kapitlet Växtbaserade läkemedel och naturläkemedel, avsnittet Antroposofiska medel, s 1231.

Naturmedel för injektion

Naturmedel för injektion är receptbelagda och betraktas enligt läkemedelslagen som läkemedel och ska godkännas av Läkemedelsverket. De produkter som fanns på marknaden när läkemedelslagen trädde i kraft 1993 fick tillfälliga försäljningstillstånd. Försäljningstillstånden har successivt förlängts mot bakgrund av att produkterna använts länge utan alarmerande biverkningar.

Särskilda läkemedel

Med särskilda läkemedel avses narkotika, anabola steroider, tillväxthormon och andra läkemedel där det finns risk för receptförfalskning.

De läkemedelsgrupper som klassats som särskilda läkemedel listas i bilaga 8 till Läkemedelsverkets receptföreskrifter, LVFS 2009:13 (se kapitlet Särskilda läkemedel, s 1405).

Narkotiska läkemedel

Ämnen som är narkotikaklassade finns upptagna i Läkemedelsverkets narkotikaförteckningar I–V (se s 1405). Med narkotiska läkemedel avses läkemedel som innehåller narkotika. Narkotika enligt förteckning I saknar i regel medicinsk användning. Vid förskrivning av narkotika enligt förteckningarna II, III, IV och V gäller särskilda föreskrifter (se kapitlet Särskilda läkemedel, s 1405). I Fass finns särskilda symboler för att markera att ett läkemedel klassas som narkotika enligt förteckning II, III eller IV/V, se www.fass.se.

Läkemedel med särskilda restriktioner

För vissa läkemedel är förskrivningsrätten begränsad till läkare med viss specialistbehörighet. Läkemedel innehållande isotreti-

noin får endast förskrivas av läkare med specialistbehörighet i dermatologi eller efter personlig dispens från Läkemedelsverket. Läkemedel innehållande mifepriston får endast förskrivas av läkare som är behörig att utföra abort och endast på rekvisition till den klinik där läkaren är verksam. Mifepriston får inte förskrivas på recept. Begränsningar gäller även vid förskrivning av narkotikaklassade läkemedel godkända för behandling av ADHD eller vid opiatberoende, se kapitlet Särskilda läkemedel, s 1405, och www.lakemedelsverket.se.

Förskrivning på recept

(Förskrivning av annat än läkemedel, se s 1388.)

Bestämmelserna om receptskrivning och receptexpedition finns i Läkemedelsverkets föreskrifter, LVFS 2009:13, om förordnande och utlämnande av läkemedel och teknisk sprit. En del av bestämmelserna är konsekvenser av att receptet genom läkemedelsförmånerna även är en ekonomisk handling.

Recept kan utfärdas elektroniskt, skriftligt eller överföras per fax eller telefon. Telefonrecept ska användas restriktivt för att minska risken för missuppfattningar och felexpeditioner.

För att undvika feltolkning och för att receptet ska kunna expedieras så snabbt som möjligt måste uppgifterna på receptet vara tydliga och utan sådana förkortningar som kan föranleda tveksamhet.

Vid misstanke om förfalskning eller vid tveksamhet om tolkningen av ett recept är expedierande farmaceut skyldig att ta kontakt med förskrivaren innan receptet får expedieras.

Uppgifter som ska finnas på ett recept

- Patientens personnummer och patientens, alternativt djurägarens, namn. Avsaknad av personnummer är inget expeditionshinder, men personnummer behövs för att läkemedelskostnaden, utöver patientens egenavgift, ska kunna debiteras rätt landsting. Vid avsaknad av personnummer ska födelsedatum anges. Recept utan födelsedatum är ogiltiga. Vid förskrivning av särskilda läkemedel ska, om möjligt, även patien-

tens adress anges. Vid förskrivning av särskilda läkemedel till djur ska receptblanketten för djur användas och djurägarens namn, personnummer/födelsedatum och, om möjligt, adress anges.

Vid förskrivning till djur ska alltid djurslag och djurets identitet anges.

- Läkemedlets namn enligt produktresumé/Fass eller Fass Vet. Observera att många generiska läkemedel har ett produktnamn som består av substansens generiska namn + företagsnamn. Hela produktnamnet måste anges på receptet.
- Parallellimporterade läkemedel och originalet är samma läkemedel. Om inte företagsnamn (innehavare av försäljningstillstånd) anges och förskrivaren signerat att läkemedlet inte får bytas ut expedierar apoteket ett av alternativen.
- Läkemedelsformen anges i klartext på samma sätt som i produktresumé/Fass eller Fass Vet, t ex tabletter, kapslar och lösning.
- Läkemedlets styrka ska anges entydigt med siffror och enhet (t ex 25 mg). Även om endast en styrka finns ska styrkan anges. Vid förskrivning av särskilda läkemedel ska styrkan anges med både siffror och bokstäver.
- Mängden av läkemedlet eller behandlingstiden ska anges. Vidare bör den mängd läkemedel som är avsedd att expedieras vid ett och samma tillfälle inte överstiga den mängd som motsvarar behovet under 90 dagar för att ingå i förmånen. Om lämplig förpackningsstorlek saknas får närmast större förpackning förskrivas.

Behandlingstid kan ersätta uppgift om förpackningsstorlek endast när det med hjälp av uppgifter om dosering går att beräkna lämplig storlek på förpackningen. Då behandlingstiden anges lämnar apoteket ut läkemedel i sådan förpackning att ordinerad behandling kan genomföras.

Vid förskrivning av särskilda läkemedel ska mängden anges med både siffror och bokstäver. Mängden kan i detta fall inte ersättas med behandlingstid.

- Dosering, användning och ändamål ska anges på svenska och så begripligt att patienten kan förstå innebörden. Förkortningar ska undvikas. Uppgift om ändamålet underlättar kontrollen på apoteket och minskar risken för förväxlingar av läkemedel. Vidare får patienter med flera läkemedel lättare att avgöra vad de enskilda läkemedlen ska användas mot.

- Med "användning" menas sådana anvisningar som behövs för att patienten ska kunna använda sitt läkemedel på rätt sätt.

Vid förskrivning av trafikfarliga läkemedel ska förskrivaren upplysa patienten om hur sådana läkemedel kan påverka reaktionsförmågan och därmed förmågan att köra eller utföra riskfyllt eller precisionskrävande arbete. Se vidare kapitlet Trafik, riskfyllt arbete och läkemedel, s 1313.

- Vid förskrivning av licensläkemedel, extemporeläkemedel och lagerberedningar ska förskrivaren särskilt beakta patientens behov av information, eftersom det inte finns någon svensk förpackning eller bipacksedel till dessa.
- "För eget bruk" används vanligen för att ersätta anvisning vid förskrivning av läkemedel för eget bruk.
- Ordet "Obs" ska skrivas på receptet om läkemedel förskrivas för invärtes bruk, till människa eller djur, i större dos än vad som rekommenderas som högsta dos. Markeringen ger den expedierande farmaceuten upplysning om att förskrivaren är medveten om att den rekommenderade dosen överskrids.
- Maximal dygnsdos ska anges om doseringen är "vid behov".
- Utbytbarhet. Förskrivaren ska signera receptet om läkemedlet av medicinska skäl inte får bytas ut.
- Förskrivaren markerar med sitt egenhändigt skrivna signum om förskrivningen ska expedieras med eller utan förmån.

- Antal gånger förskrivningen får expedieras anges med bokstäver, även om läkemedlet endast ska expedieras 1 gång.
- Expeditionsintervall kan anges om förskrivaren anser att en patient inte ska kunna hämta ut ett visst läkemedel för ofta.
- Veterinär ska alltid ange karenstid på recept till livsmedelsproducerande djur. Även karenstiden 0 dygn ska anges.
- Uppgifter om förskrivaren: namn, yrke och tjänsteställe. En förskrivare som inte är legitimerad (t ex AT-läkare) ska ange i vilken befattning han eller hon utfärdar ett recept. Om förskrivaren inte är legitimerad gäller receptskrivningsrätten endast patienter vid tjänstestället under den tid utfärdaren har ett förordnande där.
- Förskrivarkod ska anges på receptblanketten. Arbetsplatskod anges för att patienten ska få läkemedel inom förmånen. Koderna ska placeras i rutan för förskrivarens uppgifter och anges med både siffror och streckkod. Arbetsplatskoden krävs för att patienten ska få förmån. Förskrivarkod krävs på alla recept till människa för att receptet ska vara giltigt.
- Det är viktigt att uppgifterna om förskrivaren fylls i fullständigt och tydligt så att det apotek som lämnar ut läkemedlet vid behov kan kontakta förskrivaren.
- Receptet ska undertecknas av förskrivaren och utfärdandedatum ska anges. Namnteckningen kan inte kompletteras per telefon. Förskrivaren ansvarar med sin namnteckning personligen för att receptet är korrekt.

Frivilliga uppgifter på ett recept

I recepthuvudet finns en förtryckt rad där särskilda upplysningar till apoteket kan anges.

När en patient ska påbörja en ny läkemedelsbehandling kan det vara lämpligt att först pröva en mindre förpackning av det nyinsatta läkemedlet, s k startförpackning. Om förskrivaren vill att startförpackning

ska lämnas ut vid första expeditionstillfället markeras detta med signum i avsedd ruta.

En startförpackning är minsta godkända förpackning, dock högst den mängd som förbrukas under en månad. Om det ordinerade läkemedlet inte finns i en förpackningsstorlek som motsvarar kraven på en startförpackning, lämnar apoteket ut den ordinerade förpackningen direkt. Startförpackning är inte tillåten för särskilda läkemedel.

Ett recept är giltigt 1 år från utfärdandet, om inte kortare tid anges. Om kortare giltighetstid anges gäller denna endast första uttag, för eventuella ytterligare uttag är receptet giltigt 1 år. Förkortad giltighetstid gäller hela blanketten, dvs om två läkemedel förskrivits på blanketten måste båda expedieras minst en gång inom den angivna tiden.

Om patienten inte antas kunna hantera sina recept på ett säkert sätt, t ex om missbruksrisk föreligger, kan förskrivaren skriva på receptet att det ska förvaras på ett visst namngivet apotek. Då får endast detta apotek expediera läkemedlet.

E-recept

Recept överförs numera i allt större utsträckning elektroniskt, s k e-recept, till apotek via Apotekens Service AB. För att få skicka e-recept ska det finnas ett skriftligt avtal med Apotekens Service AB, som reglerar att överföringen sker på ett säkert och korrekt sätt. E-recept kan även användas för ordination av narkotika och övriga särskilda läkemedel.

Om patienten samtycker kan receptet sparas elektroniskt hela giltighetstiden. Se även kapitlet Elektronisk recepthantering, s 1425.

Skriftliga recept

Följande typer av fastställda receptblanketter ska användas:

1. recept
2. recept till djur
3. recept för särskilda läkemedel
4. dosrecept
5. blankett för elektroniskt överförd förskrivningar.

Dessa receptblanketter är obligatoriska. På varje receptblankett enligt punkt 1 och 2

kan två läkemedel förskrivas. Om endast ett läkemedel förskrivas ska läkemedelsutrymme 2 spärras med ett snedstreck.

På receptblanketten för särskilda läkemedel kan endast ett läkemedel förskrivas.

Förtryckt receptblankett får endast uppta läkemedel som är godkända i Sverige eller beredning med rikslicens. Det får inte finnas förtryckta alternativ (t ex olika styrkor eller förpackningsstorlekar för ett visst läkemedel). Stämpel eller motsvarande får inte användas för att ange läkemedelsuppgifter. Om endast ett läkemedel är förtryckt på receptblanketten kan det tomma utrymmet användas för att förskriva ytterligare ett läkemedel. Det tomma utrymmet får inte användas om det förtryckta läkemedlet strukits över.

På blanketten för särskilda läkemedel får endast uppgifter om förskrivaren förtryckas (se kapitlet Särskilda läkemedel, s 1405).

Dosrecept används vid förskrivning av läkemedel till patient som får dosdispensera läkemedel.

Se i övrigt ovan vilka uppgifter som ska finnas med på receptet.

Faxrecept

Recept kan också överföras via fax. Det ska då finnas en skriftlig överenskommelse mellan förskrivaren och det apotek som ska lämna ut läkemedlen. Sjukvårdshuvudmannen kan också göra en överenskommelse med de apotek som finns inom huvudmannens ansvarsområde. Av överenskommelsen ska det då framgå vilka förskrivare respektive apotek som omfattas av överenskommelsen. Överföringskvaliteten ska vara god så att förskrivar- och arbetsplatskod kan skannas på apoteket.

Överenskommelsen ska omfatta krav på en säker och korrekt överföring. I brådskande fall kan en muntlig överenskommelse göras mellan förskrivaren och det apotek som ska lämna ut läkemedlen. Förskrivaren ska förvisa sig om att receptet når avsett apotek och att apotekspersonalen kan fastställa varifrån receptet överförts. Vid faxöverföring ska den vanliga receptblanketten, receptblanketten för djur eller för särskilda läkemedel användas. Orden "Telefax" eller "Fax" och namnet på mottagande apotek ska skrivas på blanketten.

Ett recept som överförts via fax får expedieras en gång och är giltigt i 1 månad från utfärdandedatum. Ett originalrecept som är märkt med "Telefax" eller "Fax" är inte giltigt för expedition. Dosrecept, som överförs via fax, får avse flera utlämnanden under 1 år om inte förskrivaren angivit en kortare tid.

Telefonrecept

Telefonrecept ska användas mycket restriktivt och för särskilda läkemedel endast undantagsvis, i brådskande fall eftersom de innebär en ökad risk för fel och receptförfalskningar. Vid inringning av ett recept ska förskrivaren lämna alla uppgifter som krävs för ett skriftligt recept. Den farmaceut som tar emot ett telefonrecept skriver ner samtliga uppgifter och repeterar anteckningarna för förskrivarens godkännande. Farmaceuten ska säkerställa receptutförarens behörighet.

Särskilda bestämmelser för telefonrecept

Narkotika enligt förteckning II får endast förskrivas i form av pulver, tabletter, kapslar, rektioler, depåplåster eller suppositorier. Högst 5 avdelade doser får förskrivas per telefon vid varje tillfälle. Tandläkare får inte förskriva depåplåster, pulver eller rektioler.

Av narkotika enligt förteckning IV–V får minsta förpackning, dock högst 30 avdelade doser, förskrivas per telefon.

Telefonrecept får endast avse en expedition. Ett telefonrecept är giltigt 1 månad, om inte förskrivaren angett att en kortare giltighetstid ska gälla. Startförpackning kan inte förskrivas på telefonrecept.

Mängdbegränsningarna gäller inte för dosrecept eller vid förskrivning av narkotika enligt förteckning III, dvs kodein, tramadol eller etylmorfin.

Jourdos

Jourdos är läkemedel som vid behandlingstillfället lämnas ut i ett mindre antal doser för att täcka patientens eller djurets behov till dess att patienten eller djurägaren kan hämta ut läkemedlet på apotek.

Förskrivare får endast lämna ut jourdos av sådana läkemedel som förskrivaren har förskrivningsrätt för. Läkemedelsprov får

inte lämnas ut som jourdos. Tandläkare och tandhygienister får utöver jourdos även lämna ut hela förpackningar av godkända läkemedel som innehåller natriumfluorid i tabletter, tuggummi eller sugtabletter som profylax mot karies. Jourdos eller kariesprofylax får endast lämnas ut som en del av behandlingen; man får inte sälja läkemedlen till patienten.

Jourdoser ska förpackas på lämpligt sätt och märkas med patientens identitet, läkemedlets namn, styrka och dos samt de övriga uppgifter som behövs för en säker hantering.

Jourdos till djur får vid behandlingstillfället även lämnas ut för en begränsad behandlingsperiod med hänsyn till ändamålet med behandlingen och djurägarens möjlighet att hämta ut läkemedlet på apotek. Endast vid jourdos till ett flertal djur vid samma behandlingstillfälle får dock ersättning för direkta läkemedelskostnader tas ut enligt föreskrifter från Statens jordbruksverk.

Utbyte av läkemedel

Apotekspersonalen är skyldig att byta ut förskrivet läkemedel som expedieras inom läkemedelsförmånen om det finns ett billigare likvärdigt läkemedel, s k generisk substitution. Läkemedelsverket bestämmer vilka läkemedel som är likvärdiga och kan bytas ut mot varandra. En lista över läkemedel som är medicinskt utbytbara finns på Läkemedelsverkets webbplats (www.lakemedelsverket.se). Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket (www.tlv.se) bestämmer vilka förpackningar som är utbytbara mot varandra och vilket läkemedel apoteket ska byta till i det enskilda fallet.

Med likvärdiga läkemedel avses i regel läkemedel med samma aktiva substans, styrka och beredningsform i motsvarande förpackningsstorlek. Medicinskt likvärdiga läkemedel kan ha olika produktnamn, tillsatsämnen och utseenden. Produktinformationen i produktresumén och bipacksedeln kan skilja sig åt mellan original- och generika-preparat, se vidare kapitlet Godkännande av läkemedel, avsnittet Generika, s 1370.

Ett läkemedel får inte bytas ut om förskrivaren motsätter sig ett utbyte på medicinska grunder, t ex allergi mot färg- eller fyllnadsämnen eller för patienter med sär-

skilt behov av kontinuitet där man bedömer att patienten inte kan hantera läkemedel med olika namn och utseenden. På receptblanketten finns en ruta där förskrivaren med sitt signum markerar att utbyte inte får göras. Hela läkemedelskostnaden räknas då in i läkemedelsförmånen.

Patienten kan också själv välja att inte byta ut ett läkemedel och betalar då prisskillnaden mellan det förskrivna läkemedlet och det billigare alternativet. Om patienten varken vill ha förskrivet läkemedel eller det billigaste alternativet kan apoteket byta till ett annat läkemedel inom utbytesgruppen men då betalar patienten hela kostnaden själv utan läkemedelsförmån.

Läkemedelsverket har beslutat att apoteket inte får byta ut förpackningar som särskilt anpassats, t ex reumatikerförpackningar och kalenderförpackningar, utan patientens samtycke. Narkotikaklassade läkemedel får endast bytas till exakt samma eller mindre förpackningsstorlek.

Apoteket måste upplysa patienten om utbyte blir aktuellt. Apoteket är också skyldigt att upplysa om att patienten har rätt att mot betalning av prisskillnaden få det förskrivna läkemedlet.

Se även kapitlet Läkemedelsförmånerna, avsnittet Utbyte av läkemedel med generisk konkurrens och efterföljande avsnitt, s 1379.

Förskrivning av annat än läkemedel

Vid vissa sjukdomar kan även andra varor än läkemedel förskrivas för att de ska ingå i läkemedelsförmånen, t ex förbrukningsartiklar och livsmedel för särskilda näringsändamål till barn. Livsmedel och förbrukningsartiklar kan förskrivas elektroniskt, per fax eller telefon. Förbrukningsartiklar för stomiopererade och förbrukningsartiklar som behövs för att tillföra kroppen ett läkemedel eller för egenkontroll av medicinering (t ex injektionssprutor, kanyler, testmaterial) ska förskrivas på hjälpmedelskort av behörig förskrivare. Arbetsplatskod ska anges på hjälpmedelskortet för att patienten ska få läkemedelsförmån. Koden ska placeras i rutan för förskrivarens uppgifter och anges med både siffror och streckkod.

Läkare, tandläkare och vissa sjuksköterskor är behöriga att förskriva förbrukningsartiklar som behövs för stomi, för att tillföra kroppen ett läkemedel eller för egenkontroll av medicinering inom respektive behandlingsområde. Sjuksköterskan ska vara anställd hos en vårdgivare. Verksamhetschefen utser på uppdrag av vårdgivaren de sjuksköterskor som ska få förskrivningsrätt och vilka förbrukningsartiklar de får förskriva.

Livsmedel till barn under 16 år ska förskrivas på Livsmedelsanvisning. Behörig att förskriva livsmedel är läkare med specialistbehörighet i

- barn- och ungdomsmedicin¹
- barn- och ungdomskirurgi¹
- medicinsk gastroenterologi och hepatologi¹
- medicinska njursjukdomar¹
- internmedicin och kirurgi om läkaren uppehåller en tjänst i självständig ställning vid enhet för medicin eller kirurgi
- allmänmedicin om läkaren har en tjänst som läkare vid barnavårdscentral.

Licensföreskrifter

Läkemedel som inte är godkända i Sverige får lämnas ut från apotek först när Läkemedelsverket har beviljat särskilt försäljningstillstånd till apoteket. Sådant tillstånd kallas licens. Ansökan om licens görs av apoteket. Förskrivaren ska lämna en motivering till Läkemedelsverket som styrker behovet av läkemedlet. En enskild licens tillgodoser behovet av licensläkemedel för en enskild patient medan en generell licens tillgodoser behovet av licensläkemedel för en klinik eller därmed likvärdig inrättning (LVFS 2008:1). En veterinär licens avser behovet av licensläkemedel för ett enskilt djur, enskild djurbesättning eller ett djurslag.

Läkemedelsverkets beslut om beviljad licens meddelas apoteket. Förskrivaren får ingen bekräftelse, men kontaktas av Läke-

Tabell 1. Allmänfarliga sjukdomar

-
- Campylobakterinfektion
 - Difteri
 - Fågelinfluensa (H5N1)
 - Giardiainfektion
 - Gonorré
 - Hepatit A–E
 - Hiv-infektion
 - Infektion med enterohemorragisk E. coli (EHEC)
 - Infektion med HTLV I eller II
 - Infektion med meticillinresistenta gula stafylokocker (MRSA)
 - Infektion med pneumokocker med nedsatt känslighet för penicillin G
 - Klamydiainfektion
 - Kolera
 - Mjältbrand
 - Paratyfoidfeber
 - Pest
 - Polio
 - Rabies
 - Salmonellainfektion
 - Shigellainfektion
 - Smittkoppor
 - Svår akut respiratorisk sjukdom (SARS)
 - Syfilis
 - Tuberkulos
 - Tyfoidfeber
 - Virala hemorragiska febrar exklusive denguefeber och sorkfeber (nephropathia epidemica)
-

medelsverket vid avslag eller om motive- ringen behöver kompletteras. Beviljad li- cens avser en viss mängd av läkemedlet.

I samband med omregleringen av apo- teksmarknaden förändrades förutsättning- arna för att hämta ut licensläkemedel. Tidi- gare kunde en patient eller djurägare häm- ta ut sitt licensläkemedel på alla apotek. Numera kan licensläkemedel endast häm- tas ut på det apotek som fått licensen bevil- jad och på andra apotek inom samma kedja med samma ägare. Detta gäller både en- skild och generell licens. Det är därför vik- tigt att redan vid förskrivningstillfället dis- kutera med patienten vilket apotek eller inom vilken apotekskedja som han eller hon vill hämta ut sitt läkemedel på. Om möjligt bör förskrivaren ange på receptet vilket apotek som har licensen då detta underlättar vid kommande expeditioner.

Licensläkemedel omfattas av läkemedels- förmånen i samma utsträckning som övriga läkemedel.

1. Med behörig läkare jämställs här den som har förord- nande som överläkare eller biträdande överläkare på en tjänst som är avsedd att innehas av läkare med specialist- kompetens.

Se också kapitlet När godkända läkemedel saknas – licensförskrivning och extempore, s 1408.

Smittskyddsläkemedel

Enligt smittskyddslagen ska läkemedel som förskrivits av läkare mot allmänfarlig sjukdom och som läkaren bedömer minskar risken för smittspridning vara kostnadsfria för patienten. Landstingen betalar hela kostnaden för dessa läkemedel. Kostnadsfriheten gäller för personer som är bosatta i Sverige enligt 2 kap 1–6 §§ socialförsäkringslagen, personer som är försäkrade i andra EES-länder eller Schweiz, personer som vistas i landet utan tillstånd ("papperslösa") samt i vissa fall utländska sjömän. Migrationsverket betalar smittskyddsläkemedel till asylsökande. Förskrivande läkare ska skriva på receptet att läkemedlet ska vara kostnadsfritt enligt smittskyddslagen.

De allmänfarliga sjukdomarna som anges i smittskyddslagen finns uppräknade i Tabell 1, s 1389.

Tandläkares förskrivningsrätt

Tandläkare får förskriva läkemedel för behandling och förebyggande av sjukdomar i eller på tänderna eller på angränsande vävnader. För receptbelagda läkemedel är förskrivningsrätten till patient begränsad enligt följande:

1. Läkemedel som ska appliceras lokalt i munhålan och på angränsande vävnader.
2. Läkemedel för behandling och förebyggande behandling av sjukdomar i eller på tänderna eller på angränsande områden.

Förskrivningsrätten enligt punkt 1 och 2 omfattar endast de läkemedelsgrupper som anges i Tabell 2, s 1391. Endast receptfria läkemedel och läkemedel för lokal användning får förskrivas för mer än en expedition. Tandläkare får även förskriva och rekvirera teknisk sprit.

Tandläkare med specialistkompetens i oral kirurgi (käkkirurgi) får förskriva läkemedel för diagnostik och behandling av sjukdomar, skador och defekter i käkar,

munhåla och omgivande vävnader. Recept på dessa läkemedel får förskrivas för mer än en expedition.

För eget bruk

Om tandläkaren behöver läkemedel för eget bruk gäller samma regler som vid förskrivning till patient.

För egen praktik

Till sin praktik får tandläkare beställa de läkemedel som behövs i yrkesutövningen. Begränsningen för opioider (se Tabell 2, s 1391) gäller även vid beställning till praktiken.

I samband med behandling av patient får tandläkare lämna ut (ej sälja) jourdos och som profylax mot karies tabletter, sugtabletter och tuggummi som innehåller natriumfluorid, se Jourdos, s 1387.

Tandhygienisters förskrivningsrätt

Legitimerade tandhygienister har rätt att förskriva de läkemedel som Läkemedelsverket bestämmer (LVFS 2009:13). Läkemedel som får förskrivas till patient respektive praktik framgår av Tabell 3, s 1392. Till praktiken får tandhygienister dessutom rekvirera denaturerad teknisk sprit.

Barnmorskors förskrivningsrätt

Barnmorskor i offentlig eller enskild verksamhet, som genomgått fortbildning och uppfyller de krav som Socialstyrelsen föreskriver, har rätt att förskriva vissa läkemedel. Förskrivningsrätten omfattar de läkemedel som Läkemedelsverket bestämmer (LVFS 2009:13). Läkemedel som får förskrivas av barnmorskor framgår av Tabell 4, s 1394.

Sjuksköterskors förskrivningsrätt

Kompetenskrav för sjuksköterskor vid förskrivning av läkemedel finns i Socialstyrelsens föreskrifter SOSFS 2001:16. För förskrivningsrätt krävs att utbildningskraven uppfyllts och att sjuksköterskan tjänstgör inom landstingets eller kommunens primärvård eller hemsjukvård. Läkemedel som får förskrivas av sjuksköterskor framgår av Tabell 5, s 1395.

Tabell 2. Tandläkares förskrivningsrätt enligt LVFS 2009:13

Huvudgrupp	Undergrupp/substans	ATC-kod
Mun och svalg		
Medel vid mun- och tandsjukdomar		A01
Antiemetika		A04
Antibiotika		A07A A
Medel vid sjukdomar i strupe och svalg	Diklorbensylalkohol	R02A A03
	Gramicidin	R02A B30
	Lidokain	R02A D02
Näsa och hals		
Medel vid nässjukdomar	Glukokortikoider	R01A D
	Avsvällande medel, perorala	R01B
Hostmedel		R05
Antihistaminer för systemiskt bruk	Prometazin	R06A D02
	Piperazinderivat	R06A E
Infektioner		
Antibakteriella medel för systemiskt bruk		J01
Antimykotika för systemiskt bruk, exkl griseofulvin	Imidazolderivat	J02A B
	Triazolderivat	J02A C
Virushämmande medel för systemiskt bruk	Aciklovir	J05A B01
	Famciklovir	J05A B09
	Valaciklovir	J05A B11
Medel mot protozoer	Nitroimidazolderivat	P01A B
Hud	Utvärtes medel vid hudmykoser	D01A
	Medel vid bakteriella och virala infektioner	D06
	Salvkompresser med antiinfektiva medel	D09A A
Lugnande		
Lugnande medel, ataraktika		N05B
Sömnmedel och lugnande medel	Nitrazepam	N05C D02
	Midazolam	N05C D08
	Valeriana	N05C M09
Smärta och muskelavslappnande		
Icke-steroida antiinflammatoriska/antireumatiska medel, NSAID		M01A
Utvärtes medel vid led- och muskelsmärter		M02A
Muskelavslappnande medel, centralt verkande	Karisoprodol	M03B A02
	Karisoprodol, kombinationer	M03B A52
	Klorzoxazon	M03B B03
	Klorzoxazon, kombinationer	M03B B53
	Orfenadrin, kombinationer	M03B C51
Analgetika och antipyretika	Kodein, kombinationer	N02A A59
	Salicylsyraderivat, inklusive kombinationer	N02B A
	Pyrazolonderivat	N02B B
	Anilider, inklusive kombinationer	N02B E

Tabell 2 forts. Tandläkares förskrivningsrätt enligt LVFS 2009:13

Huvudgrupp	Undergrupp/substans	ATC-kod
Smärta och muskelavslappnande forts.		
Lokalanestetika	Lidokain	N01B B02
	Kombinationer	N01B B20
Opioider ^a	Morfin	N02A A01
	Ketobemidon	N02A B01
	Ketobemidon och spasmolytika	N02A G02
	Tramadol	N02A X02
Övrigt		
Glukokortikoider till utvärtes bruk	Glukokortikoider till utvärtes bruk	D07
Kortikosteroider för systemiskt bruk	Glukokortikoider	H02A B
Medel vid nikotinberoende	Nikotin	N07B A01
Hemostatika	Fibrinolyshämmande medel	B02A
	Antihemofilifaktorer	B02B D

a. Till patient får endast ett av dessa opioidanalgetika förskrivas vid samma tillfälle i en mängd av högst 30 tabletter, kapslar eller suppositorier. Till praktiken får varje rekvisition innefatta högst 30 tabletter, kapslar, suppositorier eller ampuller. Ingen begränsning av förpackningsstorlek gäller dock vid förskrivning av produkter innehållande tramadol (ATC-kod N02A X02).

Tabell 3. Godkända läkemedel som kan förskrivas av legitimerad tandhygienist enligt LVFS 2009:13, ändrad LVFS 2011:14

Huvudgrupp	Godkända läkemedel/läkemedel som beviljats rikslicens (RL)	ATC-kod	Godkända läkemedel 2013-03-25	Anmärkning
Förskrivning till patient				
Medel vid mun- och tandsjukdomar	Natriumfluorid	A01A A01	Dentan, Dentan Mint, Dentirol Fluor Smultron, Dentirol Fluor Spearmint, Dentirol Fluor Svartvinbär, Duraphat tandkräm, Fludent Mint, Fludent Banan, Fludent Hallon, Fludent Citron, Fludent Lakrits, Fluorette Mint, Fluorette Pepparmint, Fluorette Cherry-mint, Natriumfluorid APL dentalgel (RL), Salversättningsmedel med natriumfluorid APL munhålelösning (RL), Top Dent Fluor	Exklusive Duraphat dental-suspension
	Natriumfluorid, kombinationer	A01A A30	Xerodent Natriumfluorid-klorhexidin APL dentalgel (RL), Natriumfluorid-klorhexidin APL tandkräm (RL)	Exklusive Bifluorid 12 dental-suspension

Tabell 3 forts. Godkända läkemedel som kan förskrivas av legitimerad tandhygienist enligt LVFS 2009:13, ändrad LVFS 2011:14

Huvudgrupp	Godkända läkemedel/läkemedel som beviljats rikslicens (RL)	ATC-kod	Godkända läkemedel 2013-03-25	Anmärkning
Förskrivning till patient forts.				
Medel vid mun- och tandsjukdomar forts.	Klorhexidin	A01A B03	Corsodyl, Hexident	Exklusive Periochip dentalinlägg
	Andra medel för lokal behandling i munhålan	A01AD	Andolex, Zyx apelsin & honung, Zyx citron, Zyx eukalyptus, Zyx mint	–
Icke-steroida anti-inflammatoriska/antireumatiska medel, NSAID	Ibuprofen	M01A E01	Alindrin, Burana, Ibumax, Ibumetin, Ibuprofen, flera fabrikat, Ibuzin, Ipren, Nurofen Apelsin	Endast receptfria
Lätta analgetika och antipyretika	Acetylsalicylsyra	N02B A01	Albyl minor, Aspirin, Bamy, Magnecyl brus	Endast receptfria
	Acetylsalicylsyra, kombinationer	N02B A51	Acetylsalicylsyra/Koffein Apofri Bamy-koffein, Magnecyl-koffein brus, Treo, Treo Citrus	Endast receptfria
Anilider, inkl kombinationer	Paracetamol	N02B E01	Alvedon, Alvedon Novum, Pamol, Panodil, Panodil Brus, Panodil Zapp, Paracetamol, flera fabrikat, Paracut, Pinex, Pinex Cappuccino, Pinex Jordgubb	Endast receptfria
Medel vid nikotinberoende	Nikotin	N07B A01	Nicorette, Nicorette Inhalator, Nicorette FruktMint, Nicorette Mentolmint, Nicorette Microtab, Nicorette Mint, Nicorette Novum, Nicorette PepparMint, Nicotinell, Nicotinell Fruit, Nicotinell Lakrits, Nicotinell Mint, Nicotinell Peppermint, Nicotinell Tropisk Frukt, Nicovel Frukt, Nicovel Mint, NiQuitin, NiQuitin Clear, NiQuitin Mint, Zonnic Mint, Zonnic Pepparmint	–

Tabell 3 forts. Godkända läkemedel som kan förskrivas av legitimerad tandhygienist enligt LVFS 2009:13, ändrad 2011:14

Huvudgrupp	Godkända läkemedel/läkemedel som beviljats rikslicens (RL)	ATC-kod	Godkända läkemedel 2013-03-26	Anmärkning
Får rekvideras till praktik				
Medel vid mun- och tandsjukdomar	Natriumfluorid	A01A A	Bifluorid 12 dentalsuspension, Dentan, Dentan Mint, Dentirol Fluor Smultron, Dentirol Fluor Spearmint, Dentirol Fluor Svartvinbär, Duraphat, Fludent Hallon, Fludent Citron, Fludent Mint, Fludent Banan, Fludent Lakrits, Fluorette Mint, Fluorette Pepparmint, Fluorette Cherry-Mint,	–
Medel vid mun- och tandsjukdomar forts.	Natriumfluorid forts.	A01A A forts.	Natriumfluorid-klorhexidin APL dentalgel (RL), Natriumfluorid-klorhexidin APL tandkräm (RL), Natriumfluorid APL dentalgel (RL), Saliversättningsmedel med natriumfluorid munhålelösning APL (RL), Top Dent Fluor, Xerodent	
	Klorhexidin	A01A B03	Corsodyl, Hexident, Periochip dentalinlägg	–
Lokalanestetika		N01B	Carbocain dental, Citanest Dental Octapressin, Oraqix periodontalgel, Scandonest, Septocaine, Septocaine Forte, Ubistesin, Ubistesin Forte, Xylocain kutan spray, Xylocain Dental Adrenalin, Xylocain viskös	Exklusive N01B B09 N01B B10 N01B X04

Tabell 4. Barnmorskors förskrivningsrätt enligt LVFS 2009:13, ändrad LVFS 2011:14

Huvudgrupp	Godkända läkemedel	ATC-kod	Godkända läkemedel 2013-03-26
Förskrivning till patient			
Antikonceptionella medel för intrauterint bruk	Gestagener	G02B A03	Mirena
Antikonceptionella medel	Gestagener och östrogener	G03A A	Abelonelle 28, Cilest, Cilest 28, Desolett, Desolett 28, Eloine, Evra, Liofora, Femistad, Mercilon 28, Neovletta, Neovletta 28, Ortonett novum, Prionelle, Prionelle 28, Yasmin, Yasmin 28, Yasminelle, Yasminelle 28, Yaz, Zoely

Tabell 4 forts. Barnmorskors förskrivningsrätt enligt LVFS 2009:13, ändrad LVFS 2011:14

Huvudgrupp	Godkända läkemedel	ATC-kod	Godkända läkemedel 2013-03-26
Förskrivning till patient forts.			
Antikonceptionella medel, forts.	Gestagener och östrogen, sekvenspreparat	G03A B	Qlaira, Synfase, Synfase 28, Trinordiol 28, Trionetta, Trionetta 28, Trinovum, Trinovum 28, Triregol
	Gestagener	G03A C	Cerazette, Depo-Provera, Desogestrel, flera fabrikat, Exlutena, Gestrina, Mini-Pe, Nexplanon,
Antikonceptionellt postkoitalt medel	Ulipristal	G03AD02	ellaOne
Antikonceptionella medel för intravaginalt bruk	Gestagener och östrogen	G02B B01	NuvaRing
Medel för behandling av verifierad ano-genital klamydiainfektion	Doxycyklin	J01A A02	Doxycyklin, flera fabrikat, Doxyferm Vibranord
Icke godkända läkemedel i form av extemporeberedning som utgör spermiedödande läkemedel för utvärtes bruk (Nonoxynol APL, vaginalgel 2%)		G02B B	

Tabell 5. Förskrivningsrätt för sjuksköterskor enligt SOSFS 2001:16, ändrad 2011:1

Indikation	Godkända läkemedel	ATC-kod	Godkända läkemedel 2013-03-26	Anmärkning
1. Mun och svalg				
1.1. Hög kariesrisk i samband med muntorrhet	Natrium-fluorid	A01A A01	Dentan, Dentan Mint, Dentirol Fluor Smultron, Dentirol Fluor Spearmint, Dentirol Fluor Svartvinbär, Fludent Hallon, Fludent Banan, Fludent Citron, Fludent Lakrits, Fludent Mint, Fluorette Pepparmint, Fluorette Cherry-Mint, Fluorette Mint	Sugtabletter, tuggummi, och munsköljvätska
	Kombinationer	A01A A30	Xerodent	
1.2. Oral och perioral candidiasis	Amfotericin	A01A B04		Sugtabletter
	Nystatin	A07A A02	Mycostatin	Oral suspension
1.3. Aftös stomatit	Triamcinolon	A01A C01	Triamcinolon APL munhålepasta	Munhålepasta Inte till barn
1.4. Munsår orsakade av herpes simplex hos immunkompetenta patienter	Aciklovir	D06B B03	Anti,Zovirax kräm	Inte till barn under 12 år
	Penciklovir	D06B B06	Vectavir	
	Dokosanol	D06B B11		
	Aciklovir, Hydrokortison	D06B B53	Xerclear	
2. Mage och tarm				
2.1. Symtomatisk tillfällig behandling vid epigastralgi och halsbränna	Antacida	A02A D01	Novalucol, Novaluzid, Rennie	Receptfria läkemedel
	Ranitidin	A02B A02	Inside, Inside Brus, Rani-Q, Ranitidin (flera fabrikat), Stomacid, Zantac, Zantac Brus	Receptfria läkemedel

Tabell 5 forts. Förskrivningsrätt för sjuksköterskor enligt SOSFS 2001:16, ändrad 2011:1

Indikation	Godkända läkemedel	ATC-kod	Godkända läkemedel 2013-03-26	Anmärkning
2. Mage och tarm forts.				
2.1. Symtomatisk tillfällig behandling vid epigastralgier och halsbränna, forts.	Famotidin	A02B A03	Pepcid	Receptfria läkemedel
	Omeprazol	A02B C01	Losec, Omecat, Omeprazol (flera fabrikat), Omestad	Receptfria läkemedel
	Pantoprazol	A02B C02	Pantoloc, Pantoloc Control, Pantoprazol/Pantoprazole (flera fabrikat)	Receptfria läkemedel
2.2. Symtomatisk behandling vid hiatusinsufficiens, sura uppstötningar och halsbränna	Alginsyra	A02B X13	Gaviscon, Galieve Mint, Galieve Peppermint	–
2.3. Spädbarnskolik och gasbildning hos vuxna	Silikoner	A03A X13	Dimetikon Meda, Imogaze, Minifom	–
2.4. Förstoppning	Paraffin	A06A A01		Paraffin flytande APL ^a , Paraffinemulsion APL
	Tarmirriterande medel	A06A B	Dulcolax, Linella, Toilax, Pursenid Ex-Lax, Cilaxoral, Laxoberal	–
	Bulkmedel	A06A C	Husk Lindroos, Lunelax, Vi-Siblin, Vi-Siblin S, Inolaxol	–
	Laktulos	A06A D11	Duphalac, Laktulos Apelsin Meda, Laktulos/Lactulose (flera fabrikat)	–
	Laktitol	A06A D12	Importal Ex-Lax	–
	Makrogol	A06A D15	Forlax, Forlax Junior, Omnilax	
	Makrogol, kombinationer	A06A D65	Laxido Apelsin, Laxiriva, Movicol, Moxalole, Omnicol	Endast Movicol och läkemedel som Läkemedelsverket bedömt utbytbara mot Movicol
	Klysmas	A06A G	Toilax, Resulax, Klyx, Microlax	–
	Övriga medel	A06A X	Relaxit, Vitadoron	–
2.5. Symtomatisk behandling av ospecifika diarréer	Loperamid	A07D A03	Dimor, Imodium, Lopacut, Loperamid Mylan	–
	Loperamid-oxid	A07D A05	Primodium	–
2.6. Tillfälligt vid anala besvär	Medel innehållande glukokortikoider	C05A A	Doloproct, Scheriproct N, Xyloproct	–
	Övriga utvärtes antihemorroidala	C05A X	Alcosanal	–
	Lidokain	D04A B01	Xylocain salva 5%	–

Spolmask och springmask. Se avsnitt 9, Infektion.

a. I SOSFS 2011:1 står det ATL (Apotekstillverkade läkemedel). Benämningen är numera APL och har konsekvent fått ersätta ATL.

Tabell 5 forts. Förskrivningsrätt för sjuksköterskor enligt SOSFS 2001:16, ändrad 2011:1

Indikation	Godkända läkemedel	ATC-kod	Godkända läkemedel 2013-03-26	Anmärkning
3. Nutrition				
3.1 Förebyggande av vitamin- och mineralbrist vid ensidig kost eller otillräckligt födo-intag hos vuxna	Multivitaminer, kombinationer	A11A	Dulcivit comp	–
	Multivitaminer utan tillsatser	A11B	Minorplex	–
3.2. Förebyggande av kalciumbrist och osteoporos	Kalcium	A12A A	Calcium-Sandoz, Calcitugg, Kalcidon, Kalcipos	Receptfria läkemedel
	Kalcium, kombinationer	A12A X	Calcichew-D3 Mite Citron, Kalcipos-D Mite	
4. Sårbehandling				
4.1. Särdesinfektion	Klorhexidin	D08A C02	Klorhexidin Fresenius Kabi, kutan lösning 0,5 mg/ml, 1 mg/ml	–
4.2. Vätskande och infekterade sår	Cadexomerjod	D03A X01		–
	Väteperoxid	D08A X01		–
	Kaliumpermanganat	D08A X06		Kaliumpermanganat APL 0,05%, 0,1%
	Ättiksyra	D08A X		Ättiksyra APL 5 mg/ml
4.3. Venösa bensår	Zinkbandage	D09A B01	Zipzoc Salvstrumpa	–
4.4. Smärtande sår	Lidokain	D04A B01	Xylocain salva 5%	–
5. Hudinfektioner				
5.1. Candidainfektioner blöjutslag och intertriginös candida	Nystatin	D01A A01		–
	Imidazol- och triazolderivat	D01A C	Canesten, Daktar, Mikonazol CCS, Pevaryl	–
5.2. Fotsvamp	Imidazol- och triazolderivat	D01A C	Canesten, Daktar, Mikonazol CCS, Pevaryl	–
	Terbinafin	D01A E15	Funginix, Lamisil, Lamisil Dermgel, Lamisil Singeldos, Terbinafin (flera fabrikat), Terbisil	–
5.3. Fotsvamp eller intertriginös candida med besvärande klåda	Hydrokortison + svampmedel enligt 5.2	D01A C20	Cortimyk, Daktacort	–
5.4. Impetigo	Väteperoxid	D08A X01	Microcid	–
5.5. Eksem med sekundärinfektion	Hydrokortison + antibiotika	D07C A01	Fucidin-hydrocortison, Terracortril	Endast för kort behandlingstid

Tabell 5 forts. Förskrivningsrätt för sjuksköterskor enligt SOSFS 2001:16, ändrad 2011:1

Indikation	Godkända läkemedel	ATC-kod	Godkända läkemedel 2013-03-26	Anmärkning
6. Eksem				
6.1. Eksem	Milt verkande glukokortikoider	D07A A	Ficortril, Hyderm, Hydrokortison CCS, Mildison Lipid	–
6.2. Akuta eksem av varierande genes	Medelstarkt verkande glukokortikoider	D07A B	Emovat, Locoid, Locoid Crelo, Locoid Lipid	–
	Starkt verkande glukokortikoider	D07A C	Betnovat, Demoson, Elocom, Elocon, Flutivate, Mometason Glenmark, Ovixan, Synalar	Krämer, salva maximalt 30 g förpackning
6.3. Akuta och kroniska eksem av varierande genes	Milda glukokortikoider + andra medel	D07X A	Fenuril-Hydrokortison	–
6.4. Eksem med sekundärinfektion	Hydrokortison + antibiotika	D07C A01	Fucidin-hydrocortison, Terracortril	Endast för kort behandlingstid
7. Ansikte, hårbotten				
7.1. Utvärtes behandling av lindrig acne vulgaris	Tretinoin	D10A D01	Aberela ^a	–
	Adapalen	D10A D03	Differin	–
	Kombination adapalen och bensoylperoxid	D10A D53	Epiduo	–
	Bensoylperoxid	D10A E01	Basiron AC, Basiron AC Wash, Brevoxyl	–
	Azelainsyra	D10A X03	Finacea, Skinoren	–
7.2. Mjällbildning och seborroisk dermatit i hårbotten	Ketokonazol	D01A C08	Fungal, Ketokonazol (flera fabrikat)	–
	Selensulfid	D11A C03	Selsun, Selukos	–
	Svavelkombinationer	D11A C08	Sevorex	–
7.3. Huvudlöss	Permetrin	P03A C04	Nix	–
	Malation	P03A X03	Prioderm	–
7.4. Huvudlöss och flatlöss	Disulfiram, kombinationer	P03A A54	Tenutex	–
	Malation	P03A X03	Prioderm	–

a. Avregistrerades 2013-06-30.

Sökord Innehåll

Tabell 5 forts. Förskrivningsrätt för sjuksköterskor enligt SOSFS 2001:16, ändrad 2011:1

Indikation	Godkända läkemedel	ATC-kod	Godkända läkemedel 2013-03-27	Anmärkning
8. Hud, övrigt				
8.1. Torr hud	Karbamid	D02A E	Calmuril, Canoderm, Fenuril, Karbasaal, APL standardberedningar: Karbamid i – Decubal kräm, 2%, 5%, 10%, – Essex kräm, 2%, 10%, – Essex lotion, 2%, 5%, 10%, – Essex B kräm, 2%, 5%, – Locobase kräm, 2%, 5%, 10%, – Locobase lotion 2%	Även APL standardberedningar
	Övriga hudskyddande och uppmjukande medel	D02A X	Locobase LPL, Miniderm, Propyderm, Propyless, APL standardberedningar: Propylenglykol 20% i – Decubal kräm, – Essex kräm, – Essex B kräm, – Locobase kräm, – Locobase lotion	Även APL standardberedningar med propylen-glykol
8.2. Avlägsnande av fjäll och krustor	Salicylsyra	D02A F	Salsyvase, APL standardberedningar: Salicylsyra i – Decubal kräm, 2%, 5%, – Essex kräm, 2%, 5%, 10%, – Locobase kräm, 2%, 5%, – Mastixsalva, 5%, – Salicylsyreolja, 5%, – Salicylsyrevaselin, 2%, 5%, 10%	Även APL standardberedningar
8.3. Hematom och tromboflebiter	Heparin och heparinoida substanser	C05B A01	Hirudoid	–
8.4. Ytanestesi av huden i samband med nålstick och ytliga kirurgiska ingrepp, t ex revision av bensår	Kombination av lidokain och prilokain	N01B B20	EMLA, Tapin	–
8.5. Tillfällig klåda	Zinkoxidpreparat	D02A B		Zinkliniment APL, Zinkpudervätska APL, Zinkparaffinpasta med 1% borsyra APL
	Klemastin	R06A A04	Tavegil, Tavegyl,	–
8.6. Skabb	Disulfiram, kombinationer	P03A A54	Tenutex	–
8.7. Vätskerekellerande hudskydd	Silikonpreparat	D02A A	Silon	–

Tabell 5 forts. Förskrivningsrätt för sjuksköterskor enligt SOSFS 2001:16, ändrad 2011:1

Indikation	Godkända läkemedel	ATC-kod	Godkända läkemedel 2013-03-26	Anmärkning
9. Infektion				
9.1. Scarlatina, odlingsverifierad	Penicillin V	J01C E02	Avopenin, Fenoximetylpenicillin EQL Pharma, Kåvepenin, Kåvepenin Frukt, Tikacillin	–
9.2. Tonsillit hos patient i samma hushåll som aktuellt fall av scarlatina	Penicillin V	J01C E02	Avopenin, Fenoximetylpenicillin EQL Pharma, Kåvepenin, Kåvepenin Frukt, Tikacillin	–
9.3. Springmask	Mebendazol	P02C A01	Vermox	–
	Pyrvin	P02C X01	Vanquin	–
9.4. Spolmask	Mebendazol	P02C A01	Vermox	–
10. Urinvägar och könsorgan				
10.1. Trängningsinkontinens ^a				
10.2. Lokala östrogenbristsymtom	Östradiol	G03C A03	Oestring, Vagifem	Vaginala beredningar, inte nyinsättning
	Östriol	G03C A04	Blissel, Ovesterin	Vaginala beredningar
10.3. Ytanesesi vid kateterisering	Lidokain	N01B B02	Instillagel, Xylocain gel, Xylocain utan konserveringsmedel gel	–
	Prilokain	N01B B04		–
11. Mödravård				
11.1. Amningsstimulering	Oxytocin	H01B B02	Syntocinon	Nasala beredningar
12. Smärta				
12.1. Tillfällig lätt till måttlig smärta	Ibuprofen	M01A E01	Alindrin 200 mg, 400 mg, Brufen tabletter 200 mg, 400 mg, oral suspension 20 mg/ml, Burana 200 mg, 400 mg, Ibumax tabletter 200 mg, 400 mg, Ibumetin tabletter 200 mg, 400 mg, Ibuprofen (flera fabrikat) tabletter 200 mg, 400 mg, oral suspension 20 mg/ml, Ipren tabletter 200 mg, 400 mg, kapslar 400 mg, oral suspension 20 mg/ml, suppositorier 125 mg Ibuzin tabletter 400 mg Nurofen Apelsin, oral suspension 40 mg/ml	–
	Acetylsalicylsyra	N02B A01	Albyl minor, Aspirin, BamyI, Magnecyl brus	–
	Acetylsalicylsyra, kombinationer	N02B A51	Acetylsalicylsyra/Koffein Apofri, BamyI koffein, Magnecyl-koffein brus, Treo, Treo Citrus	–

a. Tolterodin har utgått från listan

Sökord Innehåll

Tabell 5 forts. Förskrivningsrätt för sjuksköterskor enligt SOSFS 2001:16, ändrad 2011:1

Indikation	Godkända läkemedel	ATC-kod	Godkända läkemedel 2013-03-26	Anmärkning
12. Smärta forts.				
12.1. Tillfällig lätt till måttlig smärta forts.	Paracetamol	N02B E01	Alvedon Novum, Alvedon, Alvedon Dos, Alvedon forte, Pamol, Panodil, Panodil Brus, Panodil Forte, Panodil Zapp, Paracut, Paracut Forte, Paracetamol (flera fabrikat), Pinex, Pinex Cappuccino, Pinex Jordgubb	–
12.2. Dysmenorré utan organisk orsak	Diklofenak	M01A B05	Diclofenac/Diklofenak (flera fabrikat), Diclofenac T/Diklofenak T (flera fabrikat), Dicuno, Eeze, EezeNeo, Voltaren, Voltaren T	Orala beredningar
	Ibuprofen	M01A E01	Alindrin 200 mg, 400 mg, Brufen tabletter 200 mg, 400 mg, oral suspension 20 mg/ml, Burana 200 mg, 400 mg, Ibumax tabletter 200 mg, 400 mg, Ibumetin tabletter 200 mg, 400 mg, Ibuprofen (flera fabrikat) tabletter 200 mg, 400 mg, Ibuzin tabletter 400 mg, Ipren tabletter 200 mg, 400 mg, kapslar 400 mg	Orala beredningar
	Naproxen	M01A E02	Naproxen (flera fabrikat), Pronaxen	Orala beredningar
	Ketoprofen	M01A E03	Orudis	Orala beredningar
	Paracetamol	N02B E01	Alvedon, Alvedon forte, Alvedon Novum, Pamol, Panodil, Panodil Brus, Panodil Forte, Panodil Zapp, Paracut, Paracut Forte, Paracetamol (flera fabrikat), Pinex	Orala beredningar
12.3. Lokala smärttillstånd av lätt till måttlig intensitet i samband med muskel- och ledsador, t ex sportskador	Ketoprofen	M02A A10	Orudis gel, Siduro gel	–
	Ibuprofen	M02A A13	Ibumetin gel, Ipren gel	–
	Diklofenak	M02A A15	Eeze kutan spray, Voltaren gel	
13. Öron-näsa-hals				
13.1. Rinit	Oximetazolin	R01A A05	Nasin, Nezeril, Vicks Sinex	–
	Xylometazolin	R01A A07	Nasoferm, Olynth, Otrivin, Otrivin Menthol, Xylometazolin Apofri	–
13.2. Allergisk rinit	Natrium-kromoglikat	R01A C01	Lomudal Nasal	–
	Levokabastin	R01A C02	Livocab, Livostin	–
	Beklometason	R01A D01	Becotide Nasal	–

Tabell 5 forts. Förskrivningsrätt för sjuksköterskor enligt SOSFS 2001:16, ändrad 2011:1

Indikation	Godkända läkemedel	ATC-kod	Godkända läkemedel 2013-03-27	Anmärkning
13. Öron-näsa-hals forts.				
13.2. Allergisk rinit forts.	Budesonid	R01A D05	Desonix, Rhinocort Aqua, Rhinocort Turbuhaler	–
	Flutikason	R01A D08	Flutide Nasal nässpray, Flutikason Teva	–
	Mometason	R01A D09	Nasomet, Nasonex	–
	Flutikason-furoat	R01A D12	Avamys	Inte till barn under 12 år
13.3. Allergisk rinit och konjunktivit	Klemastin	R06A A04	Tavegil, Tavegyl	–
	Cetirizin	R06A E07	Acura, Cetimax, Cetirizin (flera fabrikat), Zyrlex	–
	Loratadin	R06A X13	Clarityn, Loratadin (flera fabrikat)	–
	Akrivastin	R06A X18		–
	Ebastin	R06A X22	Ebastin Orifarm, Kestine	–
	Desloratadin	R06A X27	Aerius, Dasselta, Desloratadin/Desloratadine (flera fabrikat)	–
13.4. Extern otit	Aluminium-acetotartrat	S02A A04		Alsolsprit 1% + 10% öron-droppar APL
	Hydrokortison + antiinfektiva	S03C A04	Terracortril med polymyxin B	–
14. Ögon				
14.1. Allergisk konjunktivit	Nafazolin, kombinationer	S01G A51		–
	Natrium-kromoglikat	S01G X01	Lecrolyn, Lomudal	–
	Levokabastin	S01G X02	Livostin	–
	Nedokromil	S01G X04	Tilavist	–
	Emedastin	S01G X06	Emadine	–
	Ketotifen	S01G X08	Zaditen	–
	Olopatadin	S01G X09	Opatanol	–
14.2. Allergisk rinit och konjunktivit	Klemastin	R06A A04	Tavegil, Tavegyl	–
	Cetirizin	R06A E07	Acura, Cetirizin (flera fabrikat), Zyrlex	–
	Loratadin	R06A X13	Clarityn, Loratadin (flera fabrikat)	–
	Akrivastin	R06A X18		–
	Ebastin	R06A X22	Ebastin Orifarm, Kestine	–
	Desloratadin	R06A X27	Aerius, Dasselta, Desloratadin/Desloratadine (flera fabrikat)	–

Tabell 5 forts. Förskrivningsrätt för sjuksköterskor enligt SOSFS 2001:16, ändrad 2011:1

Indikation	Godkända läkemedel	ATC-kod	Godkända läkemedel 2013-03-27	Anmärkning
14. Ögon forts.				
14.3. Bakteriell konjunktivit	Kloramfenikol	S01A A01	Chloromycetin, Kloramfenikol CCS	–
	Fusidinsyra	S01A A13	Fucithalmic	–
14.4. Lättare yttre ögoninflammation	Bibrokato	S01A X05	Noviform	–
14.5. Tillstånd med torr ögon pga naturlig tårvätskeinsufficiens eller bläst, damm etc	Tårsubstitut och andra indifferenta medel	S01X A20	Artelac, Bion Tears, Cellufluid, Celluvisc, Isopto-Plain, Lakrimont, Oculac, Oftagel, Sincon, Viscotears, APL standardberedningar: Metylcellulosa 0,5%, 1%, 2%, Oculentum simplex, Polyvinylalkohol 1,4%, 3%, 10%	Även APL standardberedningar
15. Övrigt				
15.1. Tillfälligt illamående	Dimenhydrinat	R06A A02	Amosyt	Inte till barn eller gravida kvinnor
	Cyklizin ^a	R06A A03		
	Meklozin	R06A E05	Postafen	
15.2. Åksjuka	Skopolamin	A04A D01	Scopoderm	Depåplåster Inte till barn under 10 år
	Dimenhydrinat	R06A A02	Amosyt, Calma	Inte till barn
	Cyklizin ^a	R06A E03		Inte till barn under 6 år
	Meklozin	R06A E05	Postafen	Inte till barn under 1 år
15.3. Hjälp mot abstinensbesvär vid rökavvänjning	Nikotin	N07B A01	Nicorette, Nicorette Inhalator, Nicorette Microtab, Nicorette FruktMint, Nicorette Mint, Nicorette Mentolmint, Nicorette Novum, Nicorette PepparMint, Nicotinell, Nicotinell Fruit, Nicotinell Lakrits, Nicotinell Mint, Nicotinell Peppermint, Nicotinell Tropisk Frukt, Nicovel Mint, Nicovel Frukt, NiQuitin, NiQuitin Clear, NiQuitin Mint, Zonnic Mint, Zonnic Pepparmint	–
15.4. Hosta	Noskapin	R05D A07	Nipaxon	–
	Pentoxiverin	R05D B05		–

a. Godkända läkemedel saknas (red. anmärkning)

Tabell 5 forts. Förskrivningsrätt för sjuksköterskor enligt SOSFS 2001:16, ändrad 2011:1

Indikation	Godkända läkemedel	ATC-kod	Godkända läkemedel 2013-03-27	Anmärkning
15. Övrigt forts.				
15.5. Feber	Ibuprofen	M01A E01	Alindrin 200 mg, 400 mg, Brufen tabletter 200 mg, 400 mg, oral suspension 20 mg/ml, Burana 200 mg, 400 mg, Ibumax tabletter 200 mg, 400 mg, Ibumetin tabletter 200 mg, 400 mg, Ibuprofen (flera fabrikat) tabletter 200 mg, 400 mg, oral suspension 20 mg/ml, Ibuzin 400 mg, Ipren tabletter 200 mg, 400 mg, kapslar 400 mg, oral suspension 20 mg/ml, suppositorier 125 mg Nurofen Apelsin oral suspension 40 mg/ml	–
	Acetylsalicylsyra	N02B A01	Albyl minor, Aspirin, Bamyl, Magnecyl brus	Inte till barn under 18 år
	Acetylsalicyl- syra, kombina- tioner	N02B A51	Acetylsalicylsyra/Koffein Apofri, Bamyl koffein, Magnecyl-koffein brus, Treo, Treo Citrus	Inte till barn under 18 år
	Paracetamol	N02B E01	Alvedon, Alvedon Dos, Alvedon forte, Alvedon Novum, Pamol, Panodil, Panodil Brus, Panodil Forte, Panodil Zapp, Paracut, Paracut Forte, Paracetamol (flera fabrikat), Pinex, Pinex Cappuccino, Pinex Jordgubb	–
15.6. Beredning av injektionsvätska	Vehiklar	V07A B00	Sterilt vatten (flera fabrikat), Natriumklorid 9 mg/ml (flera fabri- kat)	Sterilt vatten för injektion, natriumklorid för beredning av injektionsvätska
15.7. Tillfällig uttorkning	Kolhydrater	B05B A03	Glukos/Glucos 50 mg/ml (flera fabrikat)	Glukos 50 mg/ml